

Mas el Forn

Rajadell

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	El Forn de Santa Llúcia.
Emplaçament	Al costat del camí de Rajadell a Manresa (BV-3012), a uns 300 m. sortint del raval dels Molins
Alçada:	330
Coordenades:	
Latitud:	41.72898
Longitud:	1.71266
UTM Est (X):	392933
UTM Nord (Y):	4620487

Classificació

Número de fitxa	08178 - 66
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Contemporani Modern
Segle	XVII-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Observacions protecció:	BCIL. Catàleg bens protegits 2014 (num. 8).
Número inventari	Si. IPA
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. Cad: 08177A00200013
Autoria de la fitxa	PEP 1993 (Jordi Piñero)/ OPC 2017-20
Data de registre de la fitxa:	dc., 08/07/2020 - 02:00

Descripció

Masia que forma part d'un conjunt definit per la casa, amb un annex, diversos coberts i la capella de santa Llúcia, que té fitxa apart (fitxa 8), tot tancat per un clos o pati rectangular.

La casa és de planta basilical, rectangular, amb coberta a doble vessant amb el carener perpendicular a la façana principal, i orientada a ponent. Presenta planta baixa més dos pisos i golfes (l'últim pis va ser aixecat els anys trenta del segle XX). En el material constructiu dominen els carreus força ben escairats. Totes les façanes estan arrebossades i pintades de blanc. Les obertures de portes, balcons i finestres es reparteixen equilibradament pels murs de l'edifici, amb llindes de pedra. La porta principal és molt simple, rematada per un arc escarser. L'estructura de la casa es conserva bastant uniforme, amb alguns afegits de l'etapa dels anys trenta del segle XX i amb algun detall noucentista (decoració de finestres i balcons). Interiorment, la casa també va ser reformada durant aquest període.

Al costat dret de la façana, a tramuntana, just a tocar a la porta principal (antigament centrada) se li adossa un cos rectangular que connecta amb la capella. Presenta planta baixa i dos pisos. El pis superior esta definit per una galeria amb balustres.

A la planta baixa es conserva un celler, amb algunes botes. En una paret llueix el volant d'una premsa de vi. A la part de tramuntana hi ha tres tines de mida més gran del normal.

Les dependències annexes a la masia són graners i corts que donen al pati. Hi destaca un pou circular (cilíndric) amb coberta cònica.

Observacions:

Figura al Catàleg de Masies i Cases Rurals 2014 (num. 35), amb el nom del Forn de Santa Llúcia. En el catàleg de bens protegits 2014 està fitxada com a BCIL però la fitxa també l'inclou com a Area d'Expectativa Arqueològica (num.8), amb el mateix nom.

El mas es troba situat al costat del camí de Rajadell a Manresa, a prop de la riera de Rajadell i relativament a prop del castell

El mas va integrar la capella un cop desaparegut l'antic monestir de santa Llúcia. Cal inferir un origen baixmedieval al mas tot i que les estructures actuals no es remunten més enllà del segle XVII o XVIII.

En els pati es pot reconèixer alguna pica de pedra i un pou cilíndric. A ponent es troba una gran bassa circular. Fa alguns anys van excavar-se una sepultura a la part dels horts de la casa, al SO (fitxa 131).

Al recinte s'hi desenvolupava la festa de santa Llúcia, cada 13 sde desembre (fitxa 217)

El mas deu al nom a un antic forn de vidre en funcionament el darrer quart del segle XVI del que no n'ha quedat cap rastre constructiu.

L'ús actual de la casa es residencial, si be és esporàdic.

Història

El mas del Forn es troba on va existir el monestir de Santa Llúcia (fitxa 8). Les notícies més antigues del monestir són de finals del segle XIII. El 1460, a causa de les guerres civils, va ser abandonat. L'any 1573 Pere de Cruïlles y de Urrea, senyor del terme, arrenda a Joan Bassa, vidrier del terme de Vilassar "lo casal de Santa Llúcia", per cinc anys i seixanta lliures cada any, per instal·lar-hi un forn de vidre. El document de 1573 li permet muntar a Bassa botiga i forn de vidre i una "premsa de cercols" (com la que té en Graells de Salelles) i l'obliga a fer obres de reparació al casal. També li cedeix un tros de terra per conrear i la llenya que necessiti pel forn. El forn de vidre només va funcionar del 1573 al 1600-02. Durant el temps que va funcionar es tractava d'una indústria molt important. Hi van arribar a treballar una vintena d'homes, entre vidriers, llenyataires, bricolers, traginers i altres treballadors. A la llista de Confessions de 1586 es censen 14 persones al Forn, i a la de 1599, 23 persones, corresponents sens dubte als treballadors del forn.

L'arrendament del forn es va anar renovant durant uns vint-i-cinc anys fins que, en desaparèixer Joan Bassa, el forn no continuà. Joan Bassa tenia 25 anys quan va signar el contracte. Amb la seva muller Montserrat tingueren una filla, Eleonor, però enviudà aviat i Bassa es casà de nou amb Jerónima Salvador, occitana. El 1595 es administrador de la confraria del Roser i el 1599 figura com a testimoni en l'inventari de bens d'un tal Antoni Campserver. El 1602 el seu fill Joan Bassa, fadrí, es administrador de la confraria. No sabem que va passar, si van morir, o van marxar, però en aquestes dates el forn plega. El 1605 la família Bassa ja havia abandonat el mas, ja que consta com a masover de la Casa de santa Llúcia Joan Prat, provinent de Vallòria (Valldòria), amb la seva muller, Agnès.

Al la segona meitat del segle XIX, la família Selga va adquirir la finca al senyor del Castell, els Pignatelli (era la branca de Manresa; l'altra branca, de Rajadell, el de la llum, havia comprat molts immobles de Els Molins). Als anys trenta del segle XX la família Rafat de Manresa va comprar el mas a la família Selga. Els Rafat i els Selga estaven emparentats. El Selga que va comprar el mas als Pignatelli era el besavi de Francesc Rafat, il·lustre metge i historiador local. Els Rafat van ampliar la casa, als anys 30 del segle XX, amb un nou pis superior. F. Rafat (1993: 164 i ss) fa un estudi de la seva família Rafat o Refart amb tots els antecedents a Catalunya i al Bages.

Bibliografia

- RAFAT, Francesc (1982). Demografia de Rajadell al segle XVI. A Miscel·lània d'Estudis bagencs, num. 2. Manresa. pp 123-134
- RAFAT, Francesc (1984). El Forn de Santa Llúcia. Butlletí de la Festa Major de Sant Sebastià. Rajadell
- Rafat (1988)

